

III. Ulaştırma ve Lojistik Ulusal Kongresi

28-29 Kasım, 2019, Gaziantep

<http://www.ulk.ist/>

Tersine Lojistiğe Ayrıntılı Bir Bakış ve Bibliyometrik Analiz

Özet

Funda Mermertaş

Gaziantep Üniversitesi
famermertas@gmail.com

Hanifi Murat Mutlu

Doç. Dr.
Gaziantep Üniversitesi
mmutlu@gantep.edu.tr

Günümüzde çevre koruma, sürdürülebilir kalkınma kavramlarına dayalı rekabetçi yaklaşımların tüketici nezdinde kabul görmesiyle birlikte tersine lojistik kavramı işletmeler için oldukça önemli bir kavram olmuştur. Tersine lojistik hammadde, yarı mamul, nihai ürün ya da ambalaj malzemelerinin üretici, dağıtıcı veya kullanım noktasından belirli bir üretim noktasına doğru akışının planlanması, uygulanması ve kontrolü süreci; bir başka ifadeyle, çevreye en az zararla bertaraf edilmesi amacıyla ürünlerin tüketim noktalarından geri kazanım veya yok etme amacıyla hareket etmeleri sürecidir. Tersine lojistik, yaşam süresi dolmuş olan veya demode olan ürünlerin toplanıp ayrıştırılarak kullanılacak kısımların tekrar üretime dâhil edilmesi, kullanılmayacak olan kısımların ise uygun yöntemlerle imha edilmesidir. Buradaki amaç, kullanılmış ürünlerden maksimum fayda sağlamak gibi görülse de temel olarak herhangi bir A noktasından B noktasına doğru giden bir akışın tersine işletilmesi olarak görülmesi gerekmektedir. Bu çalışma, tersine lojistik ile ilgili sistemli bir yazın incelemesi yapmayı amaçlamaktadır. Gerçekleştirilmiş olan yazılı çalışmaların incelenmesi ile hem tersine lojistik alanındaki gelişim düzeyinin belirlenmesi hem de ağırlıklı olarak hangi konular üzerinde yoğunluk olduğunun belirlenmesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Böylelikle, birçok alan yazın incelemesinin bir sonucu olan, yazındaki boşlukların tespit edilmesi faydası da yaratılmış olacaktır. Çalışma da; "Tersine Lojistik" kavramına ilişkin ayrıntılı bir bibliyometrik analizi için uluslararası veritabanlarından Web of Science (WoS) ve Scopus, ulusal değerlendirmeler adına daYök Tez Merkezi, Google Scholar ve Dergipark'taki yayınlar incelenmiştir. Tersine Lojistik araştırmalarının yıllar içerisindeki gelişiminin izlenmesi hedeflenmektedir. Ayrıca etkili ve verimli yazarlar, en çok alıntı yapılan çalışmalar ve yazarlar, ülke bazında analizler yapılması hedeflenmektedir. Kapsamlı bibliyometrik çalışma dışında, Web

of Science (WoS) ve Scopus da endekslenen çalışmalar ele alınarak sıkça alıntılanan makalelerin sonuçlarının da değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. 2008 ve 2019 yıllarını kapsayan çalışmamızda, “Tersine Lojistik” anahtar kelimesi ile Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezinde 13 adet Doktora tezi ve 47 adet Yüksek lisans tezi bulunmuştur. Google scholar ve Dergipark veritabanlarında yapılan araştırmalar sonucunda ise 27 adet çalışmaya ulaşılmış olup, yapılan bu çalışmaların 2017 ve 2018 yılında yoğunlaşmış olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgunun WoS ve Scopus’tan elde edilen sonuçlar ile paralellik gösterdiği gözlenmiştir. Web of Science (WoS) ve Scopus’un çevrimiçi versiyonlarından ise bibliyometrik veri toplanılarak, bu iki veritabanının sonucu karşılaştırılmıştır. Arama sorgusu için kullanılan anahtar kelime hem WoS hem de Scopus için “Reverse Logistics” olup, arama 16 Temmuz 2019 tarihinde yapılmıştır. Çalışmaya dâhil edilen yayınların hepsi İngilizcedir. İngilizce dışındaki yayınlar çalışmaya dâhil edilmemiştir. WoS ve Scopus’ta yazar, başlık, özet, ülke, alıntı sayısı gibi çeşitli başlıklar kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; Web of Science (WoS)’da 104 çalışmanın yer aldığı, Scopus’ta ise 123 tane çalışmanın yer aldığı görülmüştür. WoS’daki çalışmalar da; 65 tane makale, 36 tane bildiri, 3 tane dergi/eleştiri bulunmaktadır. Scopus’taki çalışmaların ise 83 tanesi makale, 30 tanesi konferans bildirisi, 7 tane dergi/eleştiri geri kalan çalışmalar ise editörlü yazıdır. Araştırma sonucunda; Govindan, K.’nın her iki veritabanında da en etkili yazar olduğu, Marın Fas’ın ise 4 yayın ile en verimli yazarlar listesinde yer aldığı görülmektedir. Tersine Lojistik’te en çok mühendislik, iş ekonomisi ve çevre bilimi alanında çalışmalar yapılmıştır. Web of Science’de; Üniversidade Estadual Paulista, Indian Institute Of Technology System It System, Northwestern Polytechnical University, Uit The Arctic University Of Tromso, University Of Tehran en çok yayın yapan kurumlar listesinde yer alırken, Scopus’ta; University of Tehran, Masryk University, Institute Teknologi Bandung, Ministry Of Education China yer almaktadır. Tersine Lojistikte en verimli ülkeler arasında Çin, Brezilya, Hindistan ve İran bulunmaktadır. İran’daki University of Tehran’ın Scopus’ta en fazla yayın yapan kurum olduğu ilgili tablo da görülmektedir. Yapılan bu çalışmanın tersine lojistiğin gelişimini ortaya koyması ve daha sonraki çalışmalarda yol haritası oluşturması açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler:

Tersine Lojistik, Bibliyometrik Analiz, Nitel Araştırma

